

Sygn. akt I ACa 124/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Andrzej Daczyński
Sędziowie:	SSA Ewa Staniszevska SSA Piotr Górecki (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sądowy Monika Ćwirko

po rozpoznaniu w dniu 21 maja 2014 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa **B. Z.**

przeciwko **Zakładowi (...), (...)** spółce jawnej z siedzibą w P.

o ochronę praw autorskich

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 19 listopada 2013 r., sygn. akt XII C 947/13

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego na rzecz powódki 270 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

E. Staniszevska A. Daczyński P. Górecki

Sygn. akt I ACa 124/14

UZASADNIENIE

Powódka B. Z. wniosła przeciwko pozwanemu Zakładowi (...), D. M. (1) sp. j. z siedzibą w P. o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kwoty 10.141 zł z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia wytoczenia powództwa do dnia zapłaty, jak również o zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Pozwany wniosł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na jego rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 19 listopada 2013 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu uwzględnił powództwo zasądając od pozwanego na rzecz powódki kwotę 10.141 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 lutego 2013 r. do dnia zapłaty i orzekł o kosztach procesu (sygn. akt XII C 947/13).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

Powódka jest (...) Stowarzyszenia (...) (legitymacja członkowska nr (...) wystawiona przez Zarząd (...) Stowarzyszenia (...)). W ramach swojej twórczej pracy zajmuje się tworzeniem m.in. jajek ceramicznych - pisanek wielkanocnych. Powódka wystawia swoje prace na targach ceramik m.in. w P. oraz na kiermaszach m.in. w B., T., W., W. i O.. Ponadto jej prace można nabyć u autoryzowanych sprzedawców, jakimi są sklep (...) Sp. z o.o. w W. i (...) Ludowego P. Etnograficzny w O..

Pozwany prowadzi działalność gospodarczą polegającą m.in. na działalności poligraficznej, tj. produkcji artykułów z papieru i tektury, działalności wydawniczej - książek, gazet, czasopism i wydawnictw periodycznych oraz działalności fotograficznej.

W okresie Ś. (...) 2012 r. powódka powzięła informację, iż za pomocą strony internetowej pozwanego (...) można nabyć produkty, na których widnieje stworzone przez nią wcześniej dzieło w postaci jajka wielkanocnego. J. ceramiczne produkcji powódki zostało wykorzystane na wielu polach eksploatacji przez pozwanego, a mianowicie stało się elementem kartek okolicznościowych, toreb oraz serwetek. Pismem z dnia 23 marca 2012 r. powódka oświadczyła, iż nie udzieliła zezwolenia na wykorzystanie swoich prac, tj. jajek ceramicznych zdobionych w celach publikacji przez pozwanego (...). kartach pocztowych, na torbach kod towaru (...) nr (...). J. ceramiczne z opracowanym przez powódkę motywem zostały wcześniej sprzedane przez nią dwóm firmom, a więc pozwany również mógł je zakupić i wykorzystać ich fotografię na swoich produktach. Powódka nie godziła się zatem na żadne sposoby korzystania przez pozwanego z dorobku swojej pracy artystycznej, i to zarówno na zwielokrotnianie, jak i udostępnienie w internecie czy też internetową sprzedaż. Powódka nie zawierała z pozwanym żadnej umowy na korzystanie ze swojej pracy plastycznej.

Pismem z dnia 23 października 2012 r. pełnomocnik powódki skierował do pozwanego wezwanie do zaprzestania bezprawnego wykorzystywania pracy artystycznej autorstwa powódki na swoich produktach. Pismem tym powódka domagała się także zapłaty zadośćuczynienia w wysokości 10.000 zł.

W odpowiedzi na powyższe, pismem z dnia 19 listopada 2012 r. pełnomocnik pozwanego wyraził głębokie ubolewanie z powodu zaistniałej sytuacji i podniósł, iż galanteria papiernicza na której wykorzystano zdjęcie jajek ceramicznych autorstwa powódki zostanie niezwłocznie wycofane ze sprzedaży i zniszczone. Wskazał także, iż kupując produkty w sklepach pozwany nie był w stanie ustalić autora utworu - zapewniając jednocześnie powódkę, że nie posłuży się już bez wiedzy i zgody zdjęciami jej dzieła. Pozwany następnie wycofał ze strony internetowej produkty zawierające stworzone przez powódkę jajko ceramiczne.

Pozwany kupując jajko ceramiczne nie wiedział, czyjego jest ono autorstwa i nie podjął się sprawdzenia tej okoliczności.

Zgodnie z cennikiem wynagrodzeń autorskich za korzystanie z praw autorskich do utworów plastycznych z 2002 r., zatwierdzonym w dniu 26 maja 1998 r. orzeczeniem Komisji Prawa Autorskiego na podstawie art. 108 ust. 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, opłaty za zwielokrotnienie (reprodukcję) dzieła plastycznego na kartach pocztowych (pocztówkach), kartach z życzeniami itp. przy nakładzie egzemplarzy do 15.000 sztuk wynoszą 2.071 zł, a za zwielokrotnienie (reprodukcję) dzieła plastycznego na różnych przedmiotach użytkowych lub dekoracyjnych albo w formie takich przedmiotów, wykonanych z różnych materiałów, przy nakładzie egzemplarzy do 10.000 sztuk wynoszą 238 zł. Zatem za wykorzystanie pracy plastycznej na kartkach pocztowych w liczbie 15.000 sztuk należałoby się powódce wynagrodzenie w kwocie 2.071 zł, za wykorzystanie ich na torebkach w liczbie 10.000 egzemplarzy wynagrodzenie w kwocie 238 zł, a za wykorzystanie ich na serwetkach w liczbie 10.000 egzemplarzy wynagrodzenie także w kwocie 238 zł, tj. łącznie 2.547 zł. Trzykrotność tego wynagrodzenia stanowi kwotę 7.641 zł.

Zdaniem Sądu Okręgowego powódce należy się wynagrodzenie w powyższej kwocie za naruszenia autorskich praw majątkowych a nadto zasadnym okazało się roszczenie o zadośćuczynienie w wysokości 2.500 zł z tytułu naruszenia autorskich praw osobistych.

Apelacje od powyższego rozstrzygnięcia wniósł pozwany, który podniósł następujące zarzuty:

1) „błąd w ustaleniach faktycznych, stanowiących podstawę orzekania w niniejszej sprawie, który miał istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia polegający na:

a) sprzecznym, z zebraniem w toku postępowania materiałem dowodowym, ustaleniu, że powódka, że w sposób nie budzący wątpliwości wykazała, iż jest autorem jajek ceramicznych uwidoczniionych na produktach pozwanego (...),”

b) „sprzecznym z zebraniem w toku postępowania materiałem dowodowym, ustaleniu że pozwany wykorzystał jajko ceramiczne do wyprodukowania kartek pocztowych, torebek papierowych oraz serwetek o tematyce świątecznej, podczas gdy z zebranego w toku procesu materiału dowodowego wynika, iż pozwany wykorzystał jajko ceramiczne do wyprodukowania kartek pocztowych i torebek, natomiast nigdy nie wykorzystał jajka ceramicznego do wyprodukowania serwetek,

c) „sprzecznym, z zebraniem w toku postępowania materiałem dowodowym ustaleniu, że pozwany wyprodukował 15.000,00 sztuk kartek pocztowych, 10.000,00 sztuk torebek oraz 10.000,00 sztuk serwetek, pomimo, że zarówno świadek D. M. (2), jak i P. M. oświadczyli, że ilości kartek pocztowych oraz torebek wyprodukowanych z wykorzystaniem jajka ceramicznego były znacznie mniejsze,”

2) „naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. polegające na:

a) błędnej, sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, ocenie materiału dowodowego, tj. zeznań świadka D. M. (2) w zakresie jakim sąd nie dał wiary tym zeznaniom, pomimo że zeznania świadka są w tej części spójne, logiczne i konsekwentne, a nadto potwierdzone innymi dowodami, w szczególności wyciągiem z katalogu produktów pozwanej, z którego wynika, że sporne jajko nie zostało wykorzystane do produkcji serwetek serwetkach,

b) błędnej, sprzecznej z zasadami logiki i doświadczenia życiowego, ocenie materiału dowodowego, tj. zeznań P. M., w zakresie jakim sąd nie dał wiary tym zeznaniom (...),”

c) „braku logiki w wiązaniu faktów z zebraniem w toku postępowania materiałem dowodowym i ustaleniu, że przedstawiony przez powódkę materiał dowodowy daje pełne podstawy do przyjęcia, że roszczenia powódki są uprawnione zarówno co do zasady, jak i co do wysokości, podczas gdy powódka żadnym środkiem dowodowym nie wykazała swojego autorstwa w odniesieniu do jajek ceramicznych wykorzystanych przez pozwaną spółkę oraz nie przedstawiła jakichkolwiek dowodów na poparcie swoich twierdzeń dotyczących ilości, wartości oraz faktycznego rodzaju wyprodukowanego asortymentu papierniczego”,

3) „naruszenie przepisów postępowania, tj. art. art. 232 k.p.c., poprzez

a) zaniechanie dopuszczenia dowodu z urzędu celem ustalenia na jakich produktach i w jakich ilościach pozwany wyprodukował asortyment papierniczy z wykorzystaniem jajka ceramicznego, którego autorstwo przypisuje sobie powódka

b) zaniechanie dopuszczenia dowodu z urzędu celem ustalenia rzeczywistej wysokości zysków osiągniętych przez pozwaną w związku z wyprodukowaniem i wprowadzeniem do obrotu produktów wytworzonych z wykorzystaniem jajka ceramicznego, którego autorstwo przypisuje sobie powódka,

c) dopuszczenie dowodu z cennika wynagrodzeń autorskich za korzystanie z praw autorskich do utworów plastycznych Związku (...), zatwierdzonego w dniu 26 maja 1998 r., orzeczeniem Komisji Prawa Autorskiego, na podstawie art. 108 ust. 3 ustawy z dnia 04 lutego 1994 r., o prawie autorskim i prawach pokrewnych, pomimo, że ustalone w treści tego

dokumentu zasady i stawki wynagrodzeń za korzystanie z praw autorskich do utworów plastycznych nie mogły mieć zastosowania w rozstrzyganym przez sąd sporze”

4) „naruszenie przepisów prawa materialnego, mające istotny wpływ na treść orzeczenia polegające na:

a) błędnej wykładni i nieprawidłowym zastosowaniu przepisu art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych (t.j. Dz. U. 2006 r., nr 90, poz. 631 wraz z późn.zm.) w wyniku czego sąd orzekający doszedł do przekonania, że wykorzystanie przez pozwanego jajka ceramicznego, którego autorstwo przypisuje sobie powódka, spowodowało utratę wiarygodności i zachwianie pozycji powódki w środowisku artystycznym (...)”,

b) błędnej wykładni i nieprawidłowym zastosowaniu przepisu art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych w wyniku czego sąd orzekający przy ustalaniu wysokości odszkodowania zastosował zasadę wskazaną w treści art. 79 ust. 1 pkt. 3 b cyt. ustawy, „podczas gdy powódka nie przedstawiła żadnych dowodów na to, że jest autorem jajek ceramicznych wykorzystanych przez pozwanego oraz nie wykazała związku przyczynowego pomiędzy powstaniem u niej uszczerbku, a działaniem pozwanego, w szczególności nie wykazała, że działanie pozwanego było zawinione”,

c) „naruszenie art. 6 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji uznanie, że to na pozwanym ciążył obowiązek wykazania, iż powódka nie jest autorem wykorzystanych przez niego jajek ceramicznych oraz wykazania rzeczywistej ilości i wartości sprzedanych artykułów papierniczych (...)”.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu zważył, co następuje.

Apelacja okazała się niezasadna. Sąd odwoławczy podziela istotne ustalenia faktyczne oraz przywołaną argumentację prawną i tym samym przyjmuje je za własne. Podniesione zarzuty apelacyjne jako nietrafne, oceny tej nie mogły zmienić.

Wpada zatem w tym miejscu odnieść się do zarzutów odwoławczych. Zarówno zarzuty dotyczące błędów w ustaleniach faktycznych jak zarzuty kwestionujące naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) sprowadzały się do odmiennej oceny dowodów w zakresie wykazania autorstwa powódki w odniesieniu do jaj ceramicznych, wykorzystaniu ich do produkcji serwetek oraz co do ilości wyprodukowanych kartek pocztowych, torebek i serwetek ozdobnych zawierających fotografię jaj ceramicznych.

Nie powinno budzić żadnej wątpliwości, że powódka w dostateczny sposób wykazała swoje autorstwo w zakresie ozdobnych jaj ceramicznych. Praca powódki miała charakter unikatowy i artystyczny. Jako przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w konkretnej postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (utwór) stanowiła przedmiot ochrony prawa autorskiego (art. 1 Prawa autorskiego). Powódka swoje autorstwo wykazała poprzez przedstawienie legitymacji członkowskiej Stowarzyszenia (...), zdjęć przedstawiających wykonywanie przez nią utworu (jaj ceramicznych) a także dowodów wskazujących, że jaja ceramiczne sprzedała wcześniej spółce (...) oraz (...)(...) w O. (k. 11-12). Nie sposób przyjąć, aby dowody te były niewystarczające i to tym bardziej, że sam pozwany wcześniej autorstwa powódki nie kwestionował a nawet – jak sam przyznał – zniszczył produkcję wykorzystującą wzór jajek świątecznych autorstwa powódki i proponował jej rekompensatę w kwocie 1.000 zł (zeznania powoda).

Powódka wykazała także, że pozwany naruszył jej prawa autorskie drukując w celach handlowych kartki świąteczne, torebki oraz serwetki. Wykorzystanie jaj ceramicznych powódki na serwetkach wynikało nie tylko z twierdzeń powódki, ale także z zeznań pozwanego P. M., który jednoznacznie wymienił serwetki obok kartek pocztowych i torebek jako wyroby zawierające wykorzystanie motywu jaj ceramicznych.

Okoliczności sprawy pozwalają przyjąć także, że w sposób wystarczający powódka wykazała ilości produkcji zarówno kartek świątecznych, torebek jak i serwetek. Według powódki dwa ostatnie produkty miały nakład do 10.000 sztuk

każda. Marginalnie tylko wypada zauważyć, że ilości te w cenniku wynagrodzeń autorskich za 2002 r. są wymienione jako jedne z najmniejszych ilości. Pamiętać należy, że działalność poligraficzna pozwanego w ramach spółki jawnej jest prowadzona na dużą skalę i to od roku 1986. Zatrudnia 250 pracowników, posiadając halę produkcyjną (2,500m⁽²⁾) i oferując szeroką skalę wyrobów (informacje dostępne ogólnie na stronie (...)). Biorąc zatem pod uwagę rozmiar prowadzonej działalności gospodarczej oraz rodzaj produktów do których użyto dzieło powódki (wyroby świąteczne cieszące się znacznym popytem), wskazany rozmiar produkcji tak torebek jak i serwetek, nie może być żadną miarą uznany za wygórowany. Świadek D. M. (2) będący dyrektorem w spółce jawnej pozwanego i zajmujący się marketingiem przyznał, że każdy z wymienionych wyżej asortymentów produkowany był w ilości kilka tysięcy sztuk. Już tylko powyższe okoliczności wskazują, że ilość produkcji przyjęta przez sąd, nie może być uznana za dowolną. Tak samo należy ocenić wskazaną produkcję w zakresie kart pocztówkowych. W tym przypadku sąd I instancji przyjął za powódką, że produkcja tych kart była wyższa i nie przekraczała 15.000 sztuk. Skoro pozwany produkował ich tysiącami a wzory tych kartek świątecznych były różnorakie (por. foto na k.15) i miały one swoje przeznaczenie w okresie Ś.(...), można było zasadnie przyjąć, iż ich produkcja w tych okolicznościach była większa, aniżeli pozostałych wyrobów (torebek i serwetek). Dodać marginalnie można, że z twierdzeń strony pozwanej wynikało, że cała produkcja została już zniszczona a zatem nie można by nawet ustalić obecnie stanu magazynowego tej produkcji.

Nie sposób uznać, aby sąd I instancji naruszył art. 233 § 1 k.p.c. w zakresie oceny dowodów z zeznań świadka D. M. (3) czy pozwanego. Zgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów wyrażoną w tym przepisie sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie „wszechstronnego rozważenia zebranego materiału” a zatem, jak podkreśla się w orzecznictwie, z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności. Niewątpliwie tak rozumianej zasady swobodnej oceny dowodów sąd I instancji nie naruszył.

Nie można także podzielić zapatrywania autora apelacji jakoby sąd I instancji naruszył art. 232 k.p.c. poprzez „zaniechanie dopuszczenia dowodów z urzędu”. Biorąc pod uwagę, że proces cywilny ma charakter kontradiktoryjny a obie strony były reprezentowane przez fachowych pełnomocników będących adwokatami, nie sposób zarzucić sądowi I instancji, że nie wykazał aktywności z urzędu w zakresie gromadzenia materiału dowodowego. Nie można także upatrywać naruszenia art. 232 k.p.c. w tym, że sąd I instancji za podstawę wyliczenia wynagrodzenia przysługującego powódce posłużył się kwotami wynikającymi z tzw. Cennika wynagrodzeń autorskich zatwierdzonych w 26 maja 1998 r. na podstawie art. 108 ust. 3 prawa autorskiego przez Komisję Prawa Autorskiego (k. 4). Wprawdzie art. 108 uchylony został przez art. 1 pkt 6 ustawy z dnia 8 lipca 2010 r. (Dz.U. z 2010, nr 152, poz. 1016) zmieniający ustawę o prawie autorskim i prawach pokrewnych z dnia 21 października 2010 r. to jednak nie miało to znaczenia dla rozstrzygnięcia. Pamiętać bowiem trzeba, że ów cennik pochodzi z roku 2002 r. a zatem nie sposób uznać, aby w chwili orzekania ewentualne wynagrodzenie należne powódce mogło być po upływie tylu lat niższe, aniżeli wskazane w tym cenniku. W myśl art. 79 ust. 1 pkt 3 „b” prawa autorskiego „stosowne” wynagrodzenie w kontekście naprawienia szkody w związku z naruszeniem autorskich praw majątkowych to takie wynagrodzenie, które otrzymywałby autor, gdyby osoba, która naruszyła jego prawa majątkowe, zawarła z nim umowę o korzystanie z utworu w zakresie dokonanego naruszenia. Nie sposób zatem uznać, że tak rozumiane wynagrodzenie w sytuacji zawarcia umowy z powódką byłoby aktualnie niższe. Z tych więc względów podniesiony zarzut nie zasługiwał na uwzględnienie.

Chybione okazały się także zarzuty dotyczące naruszenia prawa materialnego, tj. art. 79 ust 1 i art. 79 ust. 1 pkt 3 „b” ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Roszczenia oparte na powyższych normach przysługują twórcom, których prawa autorskie zostały naruszone. Jak już wskazano wcześniej, powódka ponad wszelką wątpliwość wykazała, że jest autorką utworu w postaci jajka ceramicznego. Naruszenie praw autorskich powódki było zawinione a zatem zaistniały podstawy do przyznania twórcy odpowiedniej sumy pieniężnej tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę osobistą. Krzywdą ta wynikała w szczególności z treści zeznań powódki i nie było żadnych powodów, aby zeznaniom tym odmówić wiarygodności. Sąd Okręgowy zadośćuczynienie to określił na kwotę 2.500 zł i żadną miarą nie można uznać, aby w okolicznościach przedmiotowej sprawy kwota ta była wygórowana.

Nie zasługiwał na uwzględnienie także ostatni z zarzutów, a mianowicie zarzut naruszenia art. 6 k.c., który dotyczy ciężaru dowodowego w sensie materialnoprawnym. Jak już wspomniano wyżej powódka obowiązkowi temu sprostała. Niewątpliwie powódka wykazała swoje autorstwo utworu w rozumieniu prawa autorskiego. Wykazała w sposób dostateczny także samo naruszenie przez pozwanego jej praw autorskich poprzez zamieszczenie wizerunku jej dzieła artystycznego na trzech wyrobach (produktach) świątecznych jak i inne okoliczności pozwalające na ustalenie wysokości należnego wynagrodzenia. W tym stanie rzeczy samo tylko zaprzeczenie tym dowodom i okolicznościom przez pozwanego, nie może być uznane za naruszenia przez sąd I instancji art. 6 k.c.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanego jako bezzasadną (art. 385 k.p.c.).

W pkt 2 sąd odwoławczy zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 270 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej (z art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. i § 11 ust. 1 pkt 2 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu).

P. Górecki A. Daczyński E. Staniszevska